

КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ: МОЋНИ КАТАЛИЗАТОР ЗА БУДУЋНОСТ ЕВРОПЕ

Овог значајног Дана Европе када обележавамо 70. годишњицу [Шуманове декларације](#) и покретања процеса европских интеграција;

У време када се Европа и читава планета боре да превазиђу кризу без преседана изазвану вирусом COVID-19 и у време када морамо да дефинишемо робусне политике, наново изградимо наша друштва и наше економије;

Имајући у виду да је највећи део из света културе и културне баштине веома снажно погођен пандемијом, са врло озбиљним и изразитим културним, социјалним и економским последицама по културне раднике, баштинаре и волонтере;

Импесионирани изузетним напорима које улажу актери културе и наслеђа како би одржали дух и расположење људи омогућавајући приступе невероватно богатој понуди културних садржаја;

Ми, представници огромне заједнице наслеђа активне широм Европе, окупили смо се под заставом [Савеза европске баштине](#), како бисмо челницима и грађанима Европе пренели снажну поруку солидарности, наде и јединства. Спремни смо да допринесемо тренутном социјалном и економском опоравку Европе, као и дугорочном напретку европског пројекта;

Инспирисани визијом и храброшћу Роберта Шумана и његових колега и савременика пре 70 година, чврсто верујемо да морамо искористити тренутну кризу и ставити културу и културно наслеђе тамо где им и јесте место: у само срце оживљавања Европе;

Као што је показано током [Европске године културне баштине 2018](#), многобројне су могућности и разновразни су начини којима културно наслеђе може да делује као катализатор позитивних промена.

Овим Манифестом ми истичемо седам међусобно повезаних начина који то јасно приказују:

¹ Овај МАНИФЕСТО покренули су чланови Европске културне баштине, неформалне платформе која окупља 50 европских и међународних мрежа активних у ширем пољу културне баштине. Чланице *Алијансе за европску баштину* представљају веома велику изборну јединицу коју чине десетине милиона европских грађана. Од свог покретања у јуну 2011. године, Европа Ностра координише Алијансу.

1) ИСЦЕЉИВАЊЕ ЕВРОПЕ

У време здравствене узбуне, културно наслеђе игра и наставља да игра важну улогу за физичко и ментално благостање сваког појединца и нашег друштва у целини. Како сведоче записи у богатој литератури, све више заступљени у јавном одлучивању, благостање је холистички концепт који обухвата емоцијалне, социјалне, културне, духовне и економске потребе, који појединцима омогућава да остваре свој пун потенцијал и укључе се у друштво у највећој мери својих капацитета. Стога, улагање у културну баштину значи улагање у јавно здравље, добробит и побољшање квалитета живота људи.

2) БИЋЕ ЕВРОПЕ

У времену када се цео свет суочава са дубоком трансформацијом досадашњег начина живота, наше заједничко културно наслеђе и заједничке вредности представљају толико потребно сидро и компас. Они у сваком смислу могу да пруже смернице у ком правцу треба ићи као и инспирацију за одабир правих избора испред нас. Културно наслеђе остварује везу између наших корена, идентитета и традиција и шире европске и глобалне слике. Учесће и бављење културним наслеђем такође нам омогућава да прихватимо наше различитост и да их користимо као извор обогаћивања и креативности. На који начин европски грађани разумеју и осећају своје заједничко наслеђе, као и на који начин се процес интерпретације наслеђа тумачи, пресудни су за будућност Европе. Због тога већа улагања у културу, образовање, науку и иновације морају бити у средишту промоције нашег европског начина живота - у његовој пуној разноликости. То је и разлог зашто „Европска унија заједничких вредности“ у будућности мора бити једнако важна као и европска економска, монетарна или политичка унија.

3) ДИГИТАЛНО ТРАНСФОРМИСАЊЕ ЕВРОПЕ

Избијањем пандемије вируса COVID-19 подвучена је важност дигиталном приступу културне баштине. У време када људи траже начине да остану блиски док су физички удаљени, организације културног наслеђа широм Европе постале су изазов. Европа већ има водећу улогу у дигитализацији културне баштине, а такође има и потенцијал да напредује у новим технологијама као што су вештачка интелигенција и машинско учење засновано на хуманистичким и етичким принципима. Сада морамо да радимо заједно на убрзању и унапређењу ових дигиталних трансформација. У исто време морамо да смањимо разлику између оних институција које су добро дигитално опремљене и оних које то нису. Ми морамо да демократизујемо приступ нашем наслеђу, да подржимо различитости, инклузивност, креативност и критички ангажман у образовању и дељењу знања. Морамо промовисати сарадњу и експерименте који јачају нашу способност за иновације. И морамо промовисати употребу дигиталне технологије и експертизе, да бисмо ојачали улогу наших културних институција у приказивању наших европских прича.

4) ОЗЕЛЕЊАВАЊЕ ЕВРОПЕ

Док Европска унија ради на свом историјском „Европском зеленом договору“, морамо осигурати да се културна димензија зелене трансформације нашег друштва и економије у потпуности узме у обзир. Нашој културној баштини, укључујући културне пејзаже, озбиљно прети климатска промена. Али културни свет, са богатством традиционалних знања и вештина, такође се може користити за даље ширење пракси ублажавања и прилагођавања које могу помоћи у постизању амбициозних циљева европског зеленог споразума. Ми снажно подржавамо позиве на „зелени опоравак“ Европе након пандемије и уверени смо у огроман потенцијал културне баштине који ће јој помоћи да се оствари.

5) РЕГЕНЕРАЦИЈА ЕВРОПЕ

Сада већ добро позната студија „[Културно наслеђе је важно за Европу](#)“, пружа снажне доказе о јасним користима улагања за обнову градова и региона, како на нивоу појединца, тако и на нивоу заједнице. Имајући у виду изгледе драматичних губитака радних места, позивамо ЕУ лидере да улажу у регенерацију урбаних и руралних подручја кроз баштину, омогућавајући и појачавајући социјални и економски опоравак Европе. На овај начин, не само да ће Европа успети да сачува многа постојећа радна места и сродне вештине, већ ће створити и нове корисне послове, у распону од специјализованих заната до софистициране употребе дигиталних и других нових технологија. Такав „нови посао за културно наслеђе“ заузврат ће покренути друштвене и економске иновације и допринети великом побољшању нашег животног окружења. Огромни потенцијал обнове наслеђа у историјским градовима, селима и руралним регијама широм Европе заиста може постати права промена игре према зеленијој и одрживијој Европи.

6) ИСКУСИТИ ЕВРОПУ

Суочени са катастрофалним утицајем пандемије на туристичку индустрију услед ограничења путовања и мобилности, што доводи у опасност 13 милиона европских радних места, у потпуности подржавамо апел за главни „ЕУ план за спасавање туризма“. Овај план треба да обухвати посебне мере за оживљавање културног туризма, једног од највећих и најбрже растућих туристичких сегмената у свету који чини 40% целокупног европског туризма. Туризму је потребна културно наслеђе, а наслеђу је потребан туризам. Али од ове кризе се опорављамо користећи је као прилику за промоцију иновативнијих и одрживих облика туризма. При томе ћемо пружити трајне користи јавним и приватним власницима наслеђа и заједницама које их окружују, генеришући квалитетнија искуства и веће уживање за посетиоце.

7) ПРИХВАТАЊЕ СВЕТА

На послетку, као што текућа криза показује, јасна међусобна повезаност и крхкост човечанства пружа Европи јединствену прилику да побољша своју позитивну и конструктивну улогу у свету. Култура и културно наслеђе кључни су покретачи за унапређење поштовања, разумевања и поверења као предуслова за глобалну солидарност и сарадњу. Европа би на тај начин требала да користи своје богате културне ресурсе да би се борила против овог процеса.

Због свега горе наведеног, морамо колективно и под хитно да мобилишемо трансформацијске силе које посеју култура и културна баштина, како бисмо обезбедили смисао и инспирацију за зелени и

**свеобухватни опоравак Европе по завршетку пандемије. ЗАЈЕДНО
можемо у потпуности да искористимо ове потенцијале за бољу будућност
наше Европе.**

**This Manifesto has been launched on 9 May 2020 by members of the
European Heritage Alliance**

1. **ACCR** (Association des Centres Culturels de Rencontres)
2. **ACE** (Architects' Council of Europe)
3. **AEERPA** (European Association of Architectural Heritage Restoration Companies)
4. **Blue Shield**
5. **CIVILSCAPE** (European Landscape Convention)
6. **EAA** (European Association of Archaeologists)
7. **E.C.C.O.** (European Confederation of Conservator-Restorers' Organisations)
8. **ECF** (European Cultural Foundation)
9. **ECOVAST** (European Council for the Village and Small Town)
10. **ECTN** (European Cultural Tourism Network)
11. **ECTP-CEU** (European Council of Spatial Planners)
12. **EFAITH** (European Federation of Associations of Industrial and Technical Heritage)
13. **EFFORTS** (European Federation of Fortified Sites)
14. **EHHA** (European Historic Houses Association)
15. **EHTTA** (European Historic Thermal Towns Association)
16. **ELO** (European Landowners' Organisation)
17. **EMA** (European Museum Academy)
18. **EMF** (European Museum Forum)
19. **EMH** (European Maritime Heritage)
20. **ENCATC** (European Network of Cultural Administration Training Centres)
21. **ENCoRE** (European Network for Conservation-Restoration Education)
22. **ERIH** (European Route of Industrial Heritage)
23. **ETC** (European Travel Commission)
24. **EUROCLIO** (European Association of History Educators)
25. **EUROCITIES** (The Network of Major European Cities)
26. **EUROPA NOSTRA** (The Voice of Cultural Heritage in Europe)
27. **Europeana**
28. **EWT** (European Walled Towns)
29. **FEDECRAIL** (European Federation of Museum and Tourist Railways)
30. **FEMP** (European Federation for Architectural Heritage Skills)
31. **FRH** (Future for Religious Heritage – European Network for historic places of worship)
32. **Heritage Europe-EAHTR** (European Association of Historic Towns and Regions)
33. **ICOM** (International Council of Museums)
34. **ICOMOS** (International Council on Monuments and Sites)
35. **IFLA Europe** (International Federation of Landscape Architects)
36. **Interpret Europe** (European Association for Heritage Interpretation)
37. **INTO** (International National Trusts Organisation)
38. **ISOCARP** (International Society of City and Regional Planners)
39. **Mad'in Europe**
40. **Michael Culture Association** (MCA)
41. **NECSTouR** (Network of European Regions for a Sustainable and Competitive Tourism)
42. **NEMO** (Network of European Museum Organisations)
43. **OWHC** (Organisation of World Heritage Cities)
44. **Perspectiv** (Association of Historic Theatres in Europe)
45. **RANN** (Réseau Art Nouveau Network)
46. **SEE Heritage Network** (South East European Heritage Network)
47. **TICCIH Europe** (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage)
48. **Trans Europe Halles** (TEH)

49. **UIA workgroup Heritage Region 1** (International Union of Architects)

ANNEX:

Further reading, quantitative & qualitative data, key policy documents

1) HEALING EUROPE

Studies, publications, articles

- **Cultural Heritage Counts For Europe Report** (2015) by Europa Nostra, ENCATC, Heritage Europe, the Heritage Alliance, the International Cultural Centre and the Raymond Lemaire International Centre for Conservation at the University of Leuven.

<https://www.europanostra.org/our-work/policy/cultural-heritage-counts-europe/>

- **Heritage and Wellbeing: What Constitutes a Good Life?** International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM)

<https://www.iccrom.org/projects/heritage-and-wellbeing-what-constitutes-good-life>

- **Wellbeing and the Historic Environment** (2018) by Historic England <https://historicengland.org.uk/images-books/publications/wellbeing-and-the-historic-environment/wellbeing-and-historic-environment/>

- **Study of 'Heritage Houses for Europe'** (2019) by European Historic Houses

<https://www.europeanlandowners.org/heritage-houses-for-europe/wp-content/uploads/2019/09/Final-Study-Heritage-Houses-FINAL-1809-online.pdf>

Policy documents

- **Council conclusions on the Work Plan for Culture 2019-2022** (2018) <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13948-2018-INIT/en/pdf>

2) BEING EUROPE

Studies, publications, articles

- **Engaging citizens with Europe's cultural heritage: How to make best use of the interpretive approach** (2017) by Interpret Europe

http://www.interpret-europe.net/fileadmin/Documents/publications/ie_engaging_citizens_with_europes_cultural_heritage_co.pdf

Policy documents

- **Commission Communication 'Towards an integrated approach to cultural heritage for Europe'** (2014)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:52014DC0477>

- **Strengthening European identity through education and culture. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions** (2017)

https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-strengthening-european-identity-education-culture_en.pdf

- **European Framework for Action on Cultural Heritage** (2018) by the European Commission

- https://ec.europa.eu/culture/library/commission-swd-european-framework-action-cultural-heritage_en

- **Berlin Call to Action: Cultural Heritage for the Future of Europe** (2018) by Europa Nostra

<https://www.europanostra.org/wp-content/uploads/2018/09/Berlin-Call-Action-Eng.pdf>

- **Europe Fast Forward Heritage** (2018) by Culture Action Europe

<https://cultureactioneurope.org/advocacy/fast-forward-heritage/>
<https://cultureactioneurope.org/advocacy/fast-forward-heritage/>

- **A NEW STRATEGIC AGENDA 2019 – 2024** (2019) by the European Council

<https://www.consilium.europa.eu/media/39914/a-new-strategic-agenda-2019-2024.pdf>

- **PARIS MANIFESTO 'Let us relaunch the European project through culture and cultural heritage!** (2019) by Europa Nostra https://www.europeanostra.org/wp-content/uploads/2020/03/2019-EN_Paris-Manifesto.pdf

3) DIGITALLY TRANSFORMING EUROPE

Studies, publications, articles

- **Europeana Strategy 2020-2025** (2020) <https://pro.europeana.eu/page/strategy-2020-2025-summary>
- **Commission report on the evaluation of Europeana and the way forward** (2018) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1536235661093&uri=COM:2018:612:FIN>
- **Evaluation of Europeana and orientations for its future development**, (2016) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/58538a59-b4aa-11e8-99ee-01aa75ed71a1/language-en>
- **My ambition for Europe: protecting it, transforming it and taking it forward** (2019) <https://www.linkedin.com/pulse/my-ambition-europe-protecting-transforming-taking-forward-breton/>
- **Museums in the mirror world - preparing for the next stage of our digital transformation** (2019) <https://medium.com/@Europeana/museums-in-the-mirror-world-preparing-for-the-next-stage-of-our-digital-transformation-bb4754b8ee00>
- **Ten perspectives on the future of digital culture** (2019) <https://pro.europeana.eu/page/10perspectives>

Policy documents

- **Commission Recommendation on the digitisation and online accessibility of cultural material and digital preservation** (2011) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32011H0711>
- **Declaration of cooperation on advancing digitisation of cultural heritage** (2019) <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/eu-member-states-sign-cooperate-digitising-cultural-heritage>

4) GREENING EUROPE

Studies, publications, articles

- **Safeguarding Cultural Heritage from Natural and Man-Made Disasters A comparative analysis of risk management in the EU'** (2018) by the European Commission <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/8fe9ea60-4cea-11e8-be1d-01aa75ed71a1/language-en>
- **The Future of Our Pasts: Engaging Cultural Heritage in Climate Action** (2019) by ICOMOS <https://indd.adobe.com/view/a9a551e3-3b23-4127-99fd-a7a80d91a29e>

Policy documents

- **Council conclusions of 21 May 2014 on cultural heritage as a strategic resource for a sustainable Europe** <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52014XG0614%2808%29>

- **United Nations 2030 Agenda for Sustainable Development**
<https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
- **Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on The European Green Deal (2019)**
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0002.02/DOC_1&format=PDF

5) REGENERATING EUROPE

Studies, publications, articles

- **Getting Cultural Heritage to work for Europe (2015)** by the European Commission
<https://op.europa.eu/fr/publication-detail/-/publication/b01a0d0a-2a4f-4de0-88f7-85bf2dc6e004>
- **White paper and recommendations to the EU Urban Agenda Partnership on culture and cultural heritage (2019)** by drafted by ICLEI and EUROCITIES with contributions from EU-funded projects ARCHES, CLIC, EUCANET, Forget Heritage, I-Media-Cities, Open Heritage, REACH, ROCK, RURITAGE
<https://rockproject.eu/documents-list#386>

Policy documents

- **Declaration on the adaptive reuse of built heritage (2018)**
https://www.ace-cae.eu/fileadmin/New_Upload/15_EU_Project/Creative_Europe/Conference_Built_Heritage/LEEUWARDEN_STATEMENT_FINAL_EN-NEW.pdf
- **Opinion of the European Economic and Social Committee on the contribution of Europe's rural areas to the 2018 Year of Cultural Heritage ensuring sustainability and urban/rural cohesion (2018)**
<https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/opinions-information-reports/opinions/contribution-europes-rural-areas-2018-year-cultural-heritage-ensuring-sustainability-and-urbanrural-cohesion-own>
- **Urban Agenda for the EU**
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/

6) EXPERIENCING EUROPE

Studies, publications, articles

- **Sustainable cultural tourism Study. Report of the OMC (Open Method of Coordination) Working Group of Member States' Experts (2019)**
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/164ea9c5-2255-11ea-af81-01aa75ed71a1/>
- **Horizon 2020 - the new strategy of promoting Europe as a tourist destination in long-haul markets by the European Travel Commission**
<https://etc-corporate.org/our-campaigns/horizon-2022/>.

Policy documents

- **Joint Statement 'European tourism sector demands urgent supportive measures to reduce devastating impact of COVID-19' (March 2020)**
<https://tourismmanifesto.eu/european-tourism-sector-demands-urgent-supportive-measures-to-reduce-devastating-impact-of-covid-19/>
- **Barcelona Declaration "Better Places to Live, Better Places to Visit" (2018)** <https://necstour.eu/better-places-to-live-better-places-to-visit>

7) EMBRACING THE WORLD

Studies, publications, articles

- **Preparatory action ‘Culture in EU External Relations’ Engaging the World: Towards Global Cultural Citizenship** (2014)
https://ec.europa.eu/assets/eac/culture/library/publications/global-cultural-citizenship_en.pdf
- **Research for CULT Committee – European Cultural Institutes Abroad** (2016) by the European Parliament
<https://www.cultureinexternalrelations.eu/cier-data/uploads/2016/11/Mapping8.pdf>

Policy documents

- **Joint Communication to the European Parliament and the Council Towards an EU Strategy For International Cultural Relations** (2016)
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=JOIN%3A2016%3A29%3AFIN>